

Rothschild.
Lauslega þýtt.
6 blöð qto.

8.

Mayer Anselm Rothschild var af Gyðinga ættum og í sínum tíma einn af auðugustu mönnum heimsins. Hann átti að verda Gyðingaprófastur eða allu heldur meistari, en hann snéri sér heldur að kaup-
sýslu - það hefði semiloga lejið betur fyrir honum - enda komst hann fljótt og vel áfram í því völdi, þótt efnið voru ekki yljámiðil í fyrstu, því honum var viðbragðid fyrir idni, dugnad, áreiðanleik og háðvundnis, enda varð hann konunglegur erindreki Vilhelms fyrsta Kjörfurstans af Hessen Cassel og fjármála veigi hans þegar hann varð að flýja undan Fröðkum 1806 og gótti vel og vandlega þeirra „litlu“ 20 miljóna, sem Kjörfurstinn átti.

Rothschild eignaðist 5 sonu, sem allir urðu framúrskarandi fjármála-
menn og miljóna meringar. Fornlyndi þeirra, góðgerða semi og samheldni, byggð í fedratru þeirra, geti þeim í ættir kynslóð eftir kynslóð.

Þúsar sögur höfu myndast um Rothschild gamla einn og lítill er um mikla og merka menn og er hér ein þeirra:

Hann var foddur 1743 í Frankfurt am Main og stíldi við and sinn þinn mikla og líf sitt 1812 og er saga frá þeim tíma eða að honum lidnum.

Rothschild þinn mikli dó og var grafinn í bestu fötum sínum, með öllum þeim orðum, krossum og titlum, sem fjölmargar ríkisstjórnir ýmsra stórfjórða heimsins höfðu hladdið um brjóst hans herða í milli, upp að hárs-tökum og niður á maga. Þú var ekki þessara manna að leita fyrir Rothschild gamla, einn og nú var þeim fyrir honum: Hjálps þeirra og aðstoð náði ekki út yfir grof og dauða og þótt hann hefði oft klappid undir bagga hjá þeim með ýmsum smágróða þegar þeim lá á og hann stundum ekki svo lítum, gátu þeir ekki „lofad honum að vera uoðlu nóth.“ Hvert átti hann að halda? Hann vildi vitanlega leita fyrir sér um gistingu í „betri þoum“ - þinn höfði hann líka heyrð nefulau -

og alt af heyrð eila af honum sagt. Hann var því ekki í neinum vafa-
num það, að sjálf sagði vörð fyrir sig að leita í náðir Sankti Péturs í Hinna-
ríki, en það var löng og forsótt leið, og urðu mjór og þynnum stráður
og hafði Rothschild þó reynt að geta hann eftir föngnum í héraðs-
dögnum sínum, a. m. k. fyrir aðra. Lokur náði hann til Hinna-
ríkis og var svo heppinn að hitta Sankti Pétur í dýrunum áður en hann lokaði það
hvöldid.

"Hvada bér er þetta?" spurði Rothschild, jafwel áður en
hann heilsaði, því hann var orðinn lagfeyttur eftir alla gönguina,
með hinni þynna bagga sínu á herðunum, sem alltaf hafði verið að þyngr-
ast á frá ári meðan hann lifði og hann aldrei hafði getað losað sig við.

"Hann heitir Hinna-
ríki." svaraði Sankti Pétur áhúðlega, en hvers
er máðurinn?"

"Eg heitir Mayer Anselm Rothschild og er frá Frankfurt am Main í
Þýskalandi. Etti ég geti fengið að vera herra í nótt?"

Sankti Pétur stakla lýktinum í skráargætið, svo að til vonar og vara,
leit vinkjarnlega til aðkomumanns og sagði síðan gladlega:

"Hæ, hvað er þetta! Rothschild gamli kominn hingað. Við höfum
oft heyrð þú getið en ekki séð þig, a. m. k. ekki ég, og átti ekki von á þér
því það var sínað til okkar í morgun, að þú myndir vera í Ferdinum og
spurst fyrir um það hvort þú fengir inni herra af þú komir. Það hefst
seminlega verið tekið gladlega á móti þér á hinum brennum, en þú hefst
haustré ekki komið þar úd."

"Hæ, ég kom hvergi, því ég stadi mér að komast hingað og reyndi að fá gistið hér,
oda hvernig erli það gangi? Eger orðinn svo freyttur og freysti mér ekki lengra."

"Jaja, erðu orðinn freyttur, Karlinn? Þá er von, en fylktu þér á brennum
stærinum á miðan við róbbum saman svolítt stund. Eger þerf líka að hann taka
ynnislegt þessu viðkomandi öllu saman, því þú veist, að hér fá þér gistið."

Kjarni

Rotschild (laust. þýtt)

63

Rotschild hinn ríki dó, og var grafinn í loftu föpnum sínum sem hann átti, með öllum
ordunum, sem ríkisstjórnir margra fjáða höfdu þáfið brjóst hans með, ^{axla} ~~axla~~ á milli,
næst að háltri og úndurá mæje.

Rotschild hét það af, úr því sem þennid var, að leita á nándin samseti þéturs og Gírlja um
nyfstoju í hinna ríki. Þegar þangað kom, en það var löng og forsoth leid, var Rotschild
svo heppinn, að lítta þétur sjálfan í dýrunum og segja hann honum nafn sitt. Þétur
vair alveg forvita og segir: „Kvi, hvað er, að þarna! Rotschild gamli, þennim hringid! —
En erðu alveg frá þér, Rotschild minn! Haldurðu að ég hlæggi þér hér inn í þess-
um ótalis-fatagormum, sem úr er í? Kvi, Kunnungi, þá þó þú samiloga getað
genjíd hjá þér að mata í þessum fataneflum hjá þýðhalandskeisara og andmörnum
Gyðinga í Ameríku og údar, en úd þó þú aðra sídi hér. Etti eitthvæt hér inn,
þeygund þad?!”

Vair Rotschild gamli þá að smeri, andrjúður mýg og sagdi hálfkjótrandi:
„Þessu varði ég mýg stali í. En þvarnig á ég þá að vera hlæddur?“
„Vítanlega á þórnri stýptunni, niður!“ sagdi þétur, eintrúður og ástæðum.
„Jója! — bara á þórnri stýptunni! — en höfdu þétur! Hafid þú telefon þenna
til að lána mér, ég atla að hringja þeim til Kennunar minnar og láta hana
víða þvarnig komid er þú mýg ^{mér} þér inn veid ég að þennast, annars dröpst ég
hér úr hulla“.

„Telefon! Já, gerdu svo vel, þannu hangir þenna í Krotunum úd dýrustofum;
Gerdu svo vel, en það getur drögist nokkru fyrir þér að fá samband, því
of þú gengur það oft illa; en þú þó þú hanskro einhverja stúlkuna í mid-
stöð og þá getur stöð að þér gangi það eitthvæt betur en of þú“.
„Rrr, rrr, rrr. Húidstöð? Rrr, rrr, rrr! Húidstöð? — Þa rílega gegna þó
einnu, eins og vant er. Rrr, rrr, rrr. Húidstöð? — Þetta er ljóto súid í fösin-
um, þétur!“ — „Og atli niður þá þú stali,“ hóad þétur og yppði óþlun —

"Reyndu að bringja einu sinni eru, Rotschild minn, en blessaður bólvadu
 eltri annungja stúlku minni, því þá hildu þeir mig og bringja í eyru í þér!"

"Já, ef etla að koma! Þurr, urr, urr! Húðstöð! Húðstöð? - Já, lofsins!"

"Ósköp og ginn þið seint! Það er hann Rotschild - ~~þetta er hann~~ vandan
 vandan minn þad! Minneind, madur! - Já, en ég er í himnaríki - Ókurr
 vandan eltri minn þad! Hwada minner, minneind! minneind, madur!"

"Kín jója. Gg man eltri minneind, en gefid mér samband við stúlku minna hans
 Rotschild's." "Á tali!" urr. - - "Þurr, urr, urr. Húðstöð! Rotschild!"

"Geid svo vel!"

"Halla, halla, er þad María? Hwadu sal, góða min! Það er hann Mayer þinn,
 Hwadu sal, ósköp hefurdu veind leugi í tali, góða min!" "Á tali, og!" Þórninn
 hefir eltri veind hreyfður í allan dag!" Jója, góða min, sendu hann Adam
 litla sem fljóttast hringad upp í himnaríki, með skreytuna mína, þessa, sem
 þú varst að láta svo og stífa daginn áður en ég dó, því þá þú vill eltri kleygja mér inn
 nema á fönni skreytunnar og kallan þetta fatarefta sem ég er í. Láttu hann Adam
 litla hafa þota með sér, til þess að taka fötinu í til baka, því þó meg þú þau
 eltri spáð og þad er best að flýja svo öllum fata dotum eða branna þad. Já, og
 svo er eitt: Þogdu áttu min sam þú ert í, að þeir þúfti eltri að huga til þess að homa
 hringad öðru vísu, Hwadu sal, en á fönni skreytunnar! Þogdu svo samtalið fyrir
 mig, því ég á eltri þórnann hústílding og þá þú vill eltri skreyftu þad hjá mér.
 Já, vinstalsbit! Gg er að hotta - - Hwadu bless!" Þurr. Gu á meðan sam-
 bandinu var ein eltri eltid, hreyfðist eltri Rotschild's lauta fyrir minni
 sér: "Sveit, mín, ef ég held eltri að hann Rotschild minn sé orðinn viftaus;
 hann hefði þó samarsleja gaman og fötinu minni minna hann var hjá
 mér, en þetta er allt hannum þétri að henna, hann er voddan sér viftingur
 Adam, Adam! Láttu skreytuna hans Rotschild's sáluga á snúrinni - og -"

— „Jaja, þá er mín steyptari koning, Pétur minn, og mið þú ert líklega að fara
 inn.“

„Finn? — Hvar er vega bréfið þitt, Rothschild minn?“

„Vega bréfi? — Og hefi ekki vega bréfi!“

„Há, jaja! Við vitum mín nokkur deili á þér, svo að þess þarf líklega
 ekki með; en þú verður að leysa úr nokkrunum spurningum áður en
 ég hlæppi frá þér.“

„Þú ert Gyðingur? — Ekki satt?“

„Já, en það er svo langt fram í öttir, að . . . .“

„Og varst falsvert stöndugur karl? Ekki satt?“

„O-ja, svo var það kallad; að minsta kosti mundi þeir eftir
 mér, í hvepponefundinum, með útsvarid og strákinn.“

„Já, þó það var mín. En á hverju gæddinu mí most?“

„Eg gæddi mí aldrei míld. Eg uddi ofur lítið á ölin löggjinnu minni.
 Stundum, en þeir voru alltaf að regna að ná henni af mér, með
 bráðabirgðalögnum og óheyrilega hánum tollum.“

„Já, það veit ég. En það var mín elsti olían, sem ég þurfti að
 sýnna þér; við vitum að það var kann stéinólía og hún vönd,
 og hún kemur hér elsti til græna, hvort til né frá, heldur
göðverkin, sem þú varst eða studdur.“

„Já, gö- göðverkin? Þarf ég að fara að helja þau öls upp minna?“

„Og það var mín elsti allt í, Rothschild minn, svo þú öttir elsti að vera
 lengi að helja þau fram, en einhver kafa þau þó kausti e verid, og
 það er best að fá að heyrna nógu í einhverjum þeirra.“

„Eg lét búa til erfðastera, til þess að eitthvað af ölin stældingunum
 minnum færi til sjóðstofnunar í minningu þess að ég var til.“

"Já, datt mér elski í hug: Sem minki á þeir sjálfan! Kallandi þad nokk-
 urt góðverki? Og hvada menn ætlu svo að stjota góð af sjóðnum?"

"Já, þad voru bara okkingjar minni, Gyðingarnir."

"Einmitt þad. Þetta var eftir þér, og til hvers ætlu þeir svo að nota sjóðnum?"

"Ógóðanum á að verja - en þad voru ~~þad~~^{mi} elski nema nokkur hundarúð milljóna
 - til þess að stofna vopna ~~vopna~~ okkssmíðju í allum ríkjum heims!"

"- Ójaja, Rotschild minn! Þetta voru þá góðverki in þin, og fyrir
 þau hefðu fengið allar heiðursvitun, keningarnar, krossana og lotið
 þad, og hugar svo til að stjota á þeim língad inn. Nei, Karl minn, þú
 verður að fara í þinn bœium til þess að vera í nokk og allar nokur, líedanf!"

"Já, en heyrðu þér! Eg er Kenninn í steyptuna, mæður, og.....

— — Dyrum lokað.